



UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
LJUBLJANA, ČOPOVA 1 - DELAVSKA ZBORNICA - TELEFON
ST.: 35—29 - POŠT. ČEK. RAČUN
ST. 17.548 - NAROČNINA: ZA
ČLANE ZZD 2.— DIN MESEČNO -
(24.— DIN LETNO) — ZA DRUGE
NAROČNIKE 3.— DIN MESEČNO
(36.— DIN LETNO) - CENE
OGLASOM PO DOGOVORU -
LIST IZHAJA VSAKO SOBOTO

LETO I.

LJUBLJANA, SOBOTA, DNE 6. NOVEMBRA 1937.

ŠTEV. 4.

METODE NAŠE BORBE

Nič ni lažjega kakor vsako zamisel, vsak predlog, ki ga sproži nasprotnik, na en ali drugi način osmešiti, odkloniti in osovražiti. Zdi se, da je to postalo nekaka moderna parola, katere se nihče ne sme izogniti, če noče, da se še sam ne osovraži v svojih lastnih vrstah.

Dolga doba krščanstvu odtujenega javnega življenja je v duhu razkrajajočega liberalizma v medsebojnem boju posameznih grup zavrgla krščansko načelo pravičnosti in mesto nje postavila samo brezbrizno, krivično, lažno kritiko in borbo. Ta je bičala do krvavega hibe nasprotnika in v eno povezanost z njimi potisnila tudi njegove vrline. Postalo je zato tako in je še danes, da so smatrali za velik greh dati pravici in resnici svoje pravo mesto, kadar je bila obenem z njima v igri oseba ali partija nasprotnih prizadevanj.

Nekrščanska miselnost liberalističnega razdobja medsebojnih obračunavanj se je tako razpasla do abnormalnosti in histerije; ostala je v kotičkih svobodomiselnosti in je zlasti zašla v vse različne socijalistične pokrete. Nebrzdana, divja in surova je le tu še bolj postala.

Tako je v širokih masah nežno čutenje za objektivno resnico mnogo utrpelo na svoji življenjski sili in je plemenita borba postala včasih skoro nemogoča, ker ni več prijala izkvarjenemu duševnemu razpoloženju množic.

Na teh tirih je bila možna le ena smer: točci v vsakem slučaju in za vsako ceno, naj je prav ali ne, po nasprotnih gibanjih, taborih, nazorih, organizacijah, stanovih, če hočete razredih — do uničenja. Krščanstvu in zlasti katolištvu fundamentalno nasprotna je taka borba. Zato moramo po spoznanju zgrešenih potov in sistemov tudi tu iskati z vso doslednostjo novih potov, da se izkopljemo iz sicer že zavrnjene nekrščanske preteklosti v novo zares katoliško miselnost in dejavnost.

Dasi zato ni nič bolj privlačno za delavske mase in zapeljivo za delavsko časopisje, kakor udariti po podjetju, tovarni, po industrijskih podjetnostih, mi tega ne smemo delati kar na slepo.

Razpaliti strasti množice, ki se ji po navadi sedanjih nepravilnih razmer res da skoro vedno krivica godi, hujskati jih zoper delodajalca, »krvoseja« in »vampirja«, ki pije človekovo kri, prav gotovo ni nobena umetnost. Spraviti v oči teh množic lažnjivo v »službo kapitala« resnico in pravico učijo Cerkev in morda še zakonito oblast, ki razdiralnim hujšakom ni po godu, čeprav tudi ni po godu kapitalistu — podjetniku, v trenutkih razburljivih bojev za delavske gospodarske koristi tudi ne bo težko.

Toda resen pokret, kar hoče biti vsak katoliški narodnosocialni pokret ZZD, ne more na ta stranpota, ker niso v resnično korist delavskih slojev pa tudi ne narodne skupnosti. Zato ne more iti v tem pogledu po stopinjah in vzorih drugih živemu katolištvu tujih grup in smeri. Ne more in ne mara graditi in snovati svoje organizacijske moči na laži, prevari in demagogiji. Svoje sile hoče in mora posta-

Jugoslovanski škofje pišejo škofom v Španiji

S škofovske konference v Zagrebu so poslali naši škofje škofom v Španiji na naslov kardinala Tomasa na njihovo pismo in z ozirom na trpljenje katoliške Cerkve v tej deželi, pismo, v katerem izražajo svojo sodbo o dogodkih v tej preizkušani deželi.

Akt, izvršen v obrambo krščanskega civiliziranja, svobode vesti in za zmago resnice je to pismo in ga zato priobčujemo v celoti, ter se izpovedi naših cerkvenih knezov tako brez sence pridržka v imenu katoliško organiziranega delavstva pridružujemo tudi mi.

Prevzvišeni gospod! Katoliški škofje kraljevine Jugoslavije so na zadnji škofovski konferenci v Zagrebu meseca oktobra proučili skupni list španskega episkopata, ki je bil naslovljen na katoliški episkopat celega sveta.

Ni potrebno, da Vam zatrjujemo, da nismo niti trenutek dvomili o pravilnem stališču katoliške Cerkve v Španiji v teku zadnjih let, odkar so se pojavila nevarna vrenja v Vaši toliko ljubljani domovini. Pa če bi tudi ostalo nekaj dvoma v naši duši, bi ga brez dvoma razpršil Vaš list. Kajti analiza vzrokov, ki nam jo v njem podajate in ki so privedli do strašnega klanja, rušenja spomenikov klasične umetnosti, požiganja mirnih domov, omogoča vsem ljudem, ki so dobre volje, jasen pogled, zakaj je prišlo do bratomorne vojne. Toda analiza, ki ste jo podali v Vašem listu, je obenem opozorilo, ki ne potrebuje dokaza, kam pelje demoraliziranje ljudstva in brezbriznost vlad in oblasti, da bi bili državni zakoni v soglasju z božjimi zakoni.

Iz Vašega lista jasno vidimo, da pomeni praktično brezboštvo oblasti in družbe isto kot samomor človeštva.

Zato ni čudno, prevzvišeni gospod, da smo enega duha z Vami v mišljenju, da to ni državljanska vojna, ampak borba dveh civilizacij, krščanske in boljševiške, če sploh moremo govoriti o civilizaciji, kadar govorimo o materialističnem marksizmu.

Zato dvigamo roke k Bogu, k Bogu miru, da dá svoji Cerkvi v Španiji mir. Tudi mi smo prepričani, da bo Bog uslišal naše molitve in molitve celega katoliškega sveta. Dobri Bog pa naj iz razvalin sedanje Španije ustvari novo, pomlajeno Španijo, iz Španije klanja in sovraštva Španijo miru in ljubezni.

Prepričani smo, da ni daleč čas, ko bodo njeni sinovi drug drugemu nudili roke, si odpustili medsebojne krivice in se oprijeli dela za ponovno izgraditev Španije, one tradicionalne Španije, ki je povsod poznana po svoji globoki vernosti, znanstvenem delu in krščanskem umetniškem ustvarjanju in delovanju.

Ko končujemo svoje pismo, Vam izrekamo izraze svoje iskrene in trajne ljubezni v Kristusu.

Dr. Anton Bauer, nadškof, predsednik škof. konference.

Proti komunizmu in fašizmu

Komunisti pravijo:

Boj na življenje in smrt napovedujemo razredu kapitalistov, ki nam pije kri iz naših žil, boj do uničenja. Zasebne lastnine ne priznavamo in hočemo, da bo vse vseh. Družba naj bo lastnik; vsak naj dela po svojih sposobnostih, prejema pa od družbe po svojih potrebah.

Toda:

V sovjetski Rusiji, kjer imajo komunisti vso oblast v rokah, je nekoliko drugače. Res so nekaj petičnežev pobili, nekaj jih izgnali, toda nekaj — večinoma vsi židje — pa jih je ostalo in njihov kapital ni bil več krivičen sad tujega dela. Prav tako kapitali komunističnih voditeljev niso sadovi tujih žuljev. Namesto zasebnega kapitalizma pa je stopil državni kapitalizem, ki je toliko hujši v tem, da se vsako delavsko prizadevanje za izboljšanje delovnih razmer tolmači kot zločin proti obstoječemu redu v državi in se kaznuje kot upor proti državnim oblastem. Akordno delo so tudi uvedli, samo krstili so ga za stahanovstvo. Delovne moči so razdelili v razrede; kar 17 jih imajo. Vsakega z različno plačo! In delavec v najvišjem razredu dobiva osemkrat višjo plačo kot delavec v najnižjem razredu.

Katoliški delavci pa pravimo:

Boj napovedujemo današnjemu kapitalističnemu družabnemu redu, v kolikor daje možnost, da delo ne dobiva svojega deleža od dobička, ki ga s kapitalom pri proizvodnji soustvarja. Ne obsojamo pa samo kapitalističnega sistema, ampak tudi kapitalistični duh, ki hoče z vsemi sredstvi dobiti zase-

kar največ koristi in dobička brez ozira na to, če poleg njega in morda prav zaradi njega še toliko ljudi strada in lakote umira. Za reformo in izboljšanje gospodarskega sistema in človeka se borimo!

Fasisti (pod to besedo razumemo ljudi, ki pretirano povdarjajo moč države tako, da odvezajo posameznikom in naravnim družbam pravice, ki jim po naravi gredo) **pravijo:**

»S stališča filozofije in vede ne verujem v večni mir. — Vojna je za človeka to, kar je materinstvo za žensko.«
»Fašizem — ne veruje niti v možnost niti v koristnost večnega miru — pravi in piše Mussolini.

In še: »Mi se preobrazujemo, kakor to hočemo, v militaristični narod in bomo to vsak dan bolj. In ker nas ni strah besedi, pristavljamo: militarističen. Recimo še, da dopolnimo svojo misel: bojevit. — To pomeni, da mora biti vse politično in gospodarsko in duhovno življenje naroda namenjeno našim vojaškim potrebam.«

Hitler pa je zapisal:

»Boj je vedno sredstvo za povzdigo zdravja — in potemtakem vzrok viš-

Pismo španskih škofov vsem škofom sveta je nepobiten dokaz, da je španska državljanska vojna, kakor pravi pariški kardinal Verdier, »v svojem bistvu borba med krščansko civilizacijo in boljševiškim brezboštvom«. Dolžnost katolikov vsega sveta, dolžnost vseh njegovih organizacij in tiska zato je, da se z vsemi silami postavi ob stran španskih škofov in španskih katolikov. Vsako drugo stališče je izdaja katoliških interesov in služba brezboštvu.

jega razvoja vrste» in govoril je: »V boju so nastali vsi uspehi na svetu... In sovjeti trdijo: »Rdeča vojska je poklicana, da z orožjem pripravi dokončno revolucijo in omogoči diktaturo proletarijata.«

Kaj torej — vojna ali mir?

Katoliški delavci pa pravimo:

Miru hočemo in sicer Kristusovega miru. Verujemo in hočemo sodelovanje narodov in držav, ki naj ga vodi

Dr. Alojzij Odar:

Pomen okrožnice Leona XIII. „Rerum novarum“

III.

Kratka vsebina okrožnice je ta:

V uvodu naglašja papež, da je nujno potrebno priti na pomoč bednim delovnim stanovom v velikem boju, ki ga bijejo za svoj obstanek in za življenje, ki naj bo človeka vredno. O vzrokih, ki so pognali delavstvo v ta gigantski boj, ki je pa zanje brezupen, ako se vsa družba zanje ne zavzame, smo govorili zadnjič. V tem boju je treba iti delavstvu na pomoč. »Nobenega dvoma ni, da se je treba zavzeti za delovne stanovce.«

V ta boj mora poseči tudi Cerkev. Ne gre namreč le za tehnična in gospodarska vprašanja, marveč za predvsem нравna vprašanja. Pravičnost, ljubezen, človeška osebnost in njene pravice, zasebna lastnina in njene omejitve, obresti, dohodki brez dela; s temi in podobnimi pojmi se namreč bavi takozvano socijalno vprašanje. To so pojmi, ki se tičejo v prvi vrsti pravosti, potem šele gospodarstva v ožjem pomenu besede. Zato mora Cerkev poseči vmes tako kot učiteljica kakor tudi kot voditeljica ljudstev v verskem in нравnem življenju. »Cerkev zajema iz evangelija nauke, ki morejo socijalni spor ali popolnoma poravnati ali mu vsaj vzeti ostrino in ga oblažiti. Cerkev ne uči samo, marveč se tudi prizadeva za zapovedni voditi življenje in navi posameznikov.«

Socijalizem in komunizem se ponujata, da bosta rešila socijalno vprašanje. Toda njuno ponudbo moramo docela odkloniti, ker ne bi izboljšala položaja delavstva, marveč bi zmedo le še povečala in to tako zelo, da bi porušila vso človeško družbo.

Socijalizem — isto velja tudi o njegovi skrajni obliki o komunizmu — je treba odkloniti iz dveh razlogov:

1. ker odklanja zasebno lastnino in 2. ker je prevraten.

Ker socijalizem odklanja zasebno ne začno reforme človeka. Obenem z in s tem tudi delavstvu ne more pomagati. »Ta izhod je za poravnavo spora tako neprikladen, da bi delavskemu stanu samemu škodoval; vrhu tega je

pravičnost ne pa sila. Kar ni dovoljeno posamezniku, tudi narodu ni dovoljeno. V miru naj sodelujejo posamezniki in narodi, da bodo dosegli svoj časten in končni namen.

Glede vojne pa ponavljamo s kardinalom Faulhaberjem: »Narod se ne sme obotavljati že pri korenini zatreti vojno, ki se ji more izogniti; mora pa imeti pogum, da jo sprejme, če se ji ne more izogniti.«

pa tudi krivičen, ker dela silo zakonitim lastnikom, prevrača državne naloge in države skoz in skoz spravlja v nered.«

Zasebna lastnina je upravičena po naravnem pravu. Tudi delavec ima naravno željo imeti vsaj nekaj zasebne lastnine (hišo, vrt). Država ima dolžnost braniti to naravno željo vseh svojih državljanov, tudi delavcev. Država bi krivično prestopila svoje meje, ako bi odpravila zasebno lastnino.

Socijalizem je oznanjal revolucijo, nasilen preobrat. Z revolucijo bi razdril družabni red, državljane vrgel v sužnost in bi jih izednačil tako le v bedi.

Socijalno prašanje je zato treba drugače reševati. Utrditi je treba prepričanje, da brez нравnega prepoveda sploh ni mogoče upati na kakšno boljše bodočnost. Vse delo bo zastoj, ako ne začno reformo človeka. Obenem z нравnim prepovedom pa se morajo združiti na pomoč delavskim stanovom Cerkev, država in delavske organizacije.

Cerkev uči nauk o pravičnosti, ljubezni in človeškemu dostojanstvu.

Država mora s socijalnim zakonodajstvom podpirati socijalno blaginjo.

Delavske strokovne organizacije naj z državno pomočjo zaščitijo delavce pred izkoriščevalci in jim pomagajo do blagostanja.

Revolucija v Vatikanu — Sovjetska zastava v Rimu. Španski komunist Marcelo Conoli je napisal revolucionarno gledališko delo »Revolucija v Vatikanu — Sovjetska zastava v Rimu«, ki bo služilo centralnemu uradu brezbožnikov za brezbožniško propagando. Zanimivo je, ker nam prikazuje, kako si zamišljajo komunisti zavzetje Rima po revolucionarnih masah. Pred vsem je treba podčrtati, da rabijo revolucionarji v tej drami gesla: »Brez usmiljenja! Zob za zob!« Igro zaključuje vizija, kako prenesejo delavske mase Stalina v sveto mesto, kjer se mu pokloni ves svet. Komunisti so v resnici silno sanjave duše.

Gradimo katoliško socijalni delavski pokret!

Smersu Rudolf:

Zavarovanje za onemoglost, starost in smrt

Povračila plačanih prispevkov

Vplačani prispevki se praviloma ne morejo povrniti zavarovancem niti takrat, ako bi za stalno prenehali biti člani Okrožnega urada. Vendar pozna zakon dve važni izjemi, ki si jih hočemo v naslednjem ogledati:

Ženskam, ki se omože.

Pravico do povračila vplačanega prispevka, toda največ do višene enoletnega zneska svoje pravice do rente, imajo zavarovane ženske, ki se omože, pa v roku pol leta pred omožitvijo ali dveh let po njej pravno prestopajo biti zavezane zavarovanju ter ne podaljšajo zavarovanja.

Povračilo prispevkov morajo zahtevati v enem letu od dne, ko stopijo iz obveznosti zavarovanja, sicer ta pravica ugasne. Povrnjeni znesek ne more presegati dvanajstkratnega letnega prispevka, kar more znašati največ Din 5.184.—

Sedemdesetletnim zavarovancem.

Pravico do brezobrestnega povračila vsega zanje plačenega prispevka za onemoglost, starost in smrt za prvih 200 tednov in do polovice prispevka, vplačanega po 200 tednih imajo osebe, ki dovrše 70. leto starosti, preden pridobe pravico do starostne rente.

Ako pa so take osebe že dovršile čas čakanja za onemoglostno rento, smejo namesto tega podaljšati zavarovanje, da pridobe pravico do starostne rente. V tem primeru pa je delodajalec dolžan plačati prispevke za onemoglost, starost in smrt.

Pravilna prijava

Znano je, da mnogi delodajalci svoje delavce prijavljajo z manjšim zaslužkom, kakor pa ga ti delavci v resnici prejema. Radi take nepravilne prijave je imel delavec škodo pri hranarini. Druge škode navadno delavec ni imel. Zdravnika, zdravnika in bolnišnico dobi namreč vsak zavarovanec v isti meri, pa naj bo v nizkem ali v visokem mezdnem razredu.

Neprimerno večje in nepopravljivo škodo pa bo imel delavec odslej naprej radi zavarovanja za onemoglost, starost in smrt. Že itak skromne rente in podpore bodo pri tistih, ki so preniško prijavljeni ali pa včasih sploh niso prijavljeni še nižje.

Zato naj zavarovanci gledajo in pazijo na to, da so pravilno prijavljeni vse dneve zaposlitve in s tistim zaslužkom, ki ga v resnici prejema. Sedaj je čas za to. Ko bodo zavarovanci po 10 ali petnajstih letih zahtevali rente in podpore in zatrjevali daljše članstvo in višje zaslužke, kot so bili prijavljeni, ne bo mogel Okrožni urad tega vzeti na znanje.

Zato ponovno pozivamo vse delavstvo, naj že danes pazi na to, da bo vedno pravočasno in pravilno prijavljeno.

Resnica o Španiji

Brezbožnim klevetam o španski Cerkvi so napravili za vse zavedne katoličane konec španski škofje s svojim pismom škofom vsega sveta.

Westminsterški nadškof odgovarja obrekovanju španski Cerkvi med drugim takole: »Od vsega početka nam je bilo jasno, da ne gre v Španiji le za kako državljansko vojno v prilog kake dinastije ali kakega režima in še manj, kar se je varljivo poudarjalo, za demokracijo španskega naroda.

Prav dobro vidimo, da je bil požar na španskem polotoku podtaknjen od onih, ki hočejo ves svet zajeti v plamene revolucije, pri čemer je krščanska kultura obsojena na pogin.

Prav jasno spoznamo in nismo od vsega početka nič dvomili, da ni samo katolicizem, ampak vera sploh glavni cilj napadov brezbožnih sil, ki so si Španijo izbrale za tisto strateško točko, iz katere so hoteli zažgati svetovno revolucijo v vsej Evropi.

Z bolečino, ki jo presega samo Vaša bolest, smo morali gledati pohod laži, zavijanj in lažnivih razlag dejstev, ki se dogajajo v Španiji. Že dolgo nam je popolnoma jasno, da nasilje in sovraštvo tvori obe roki bojnega komunizma, ki je božji sovražnik. To kaže tudi program njegovih pripadnikov.

Le žal, da se je naš angleški tisk le pre-rad dal vplivati dobro plačani boljševiški propagandi.

Vaše besede so prinesle jasnost v temo negotovosti, ki je razprostrta nad vsem, kar se dogaja v Španiji.

Vi ste doprinesli dokaz, da se protikrščanski duh na življenje in smrt bori proti Kristusovi veri in proti krščanski kulturi. S tem ste tendenciozno poročanje tahnih mednarodnih sil osvetlili kot lažno protikrščansko propagando.

Tako nadškof. Pri nas pa jih je menda še vedno nekaj, ki hočejo veljati za dobre katoličane, a smatrajo za najbogoljubnejše delo, če za brezbožniki, sovražniki Cerkve ponavljajo njihove zlobne laži. Dal Bog, da bi tudi ti vendar enkrat spregledali.

(Po dijaškem listu »Mi mladi borci«. Primerjaj tudi pismo jugoslov. škofov na prvi strani! — Ured.)

Samo z brezpogojno načelnostjo bomo katoličani izvojevali svojo zmago!

Neorganiziran delavec je sam sebi grobokop!

SOVJETSKA RUSIJA

ZGODOVINA REVOLUCIJE
OD 1917—1922.

(Nadaljevanje.)

Živinoreja je istotako uspevala. Pred vojno so našli 30 milijonov konj, 40 milijonov goveje živine, 65 milijonov ovac in koza ter 14 milijonov prašičev. Ribarstvo je samo v evropskem delu Rusije vsako leto donosalo milijon ton rib.

Okoli leta 1910. je imela evropska Rusija le 54.900 kilometrov železnic, azijska samo 17.000 km, od teh je bilo 73% državnih.

O cestah je komaj vredno govoriti. Samo 4% jih je bilo 1914, ki so zaslužile to ime in le 2% je bilo tlakovanih. Vse ostalo so poljska pota, v kolikor so metereološke razmere dopuščale.

Montanistična industrija še davno ni tako pomembna kot bi bilo pričakovati z ozirom na bogastvo mineralij. Leta 1909 je znašal izkop na zlatu 49.877 kilogramov, 7 milijonov ton železne rude, v 620 premogokopih 25 milijonov ton premoga, 10 milijonov ton petroleja, dva milijona ton soli, 19.000 ton bakra, 300 ton živega srebra, k temu še platine in srebra itd. Število tovarov je znašalo 28.000 z nad tri milijoni delavcev, od teh 10% otrok in 23% žensk. Tekstilna industrija je zaposlovala nad pol milijona delavstva. Potem je še obstajalo 280 sladkornih tovarov, žganjaren 2500, pivovaren 950 in nad 300 obratov metalurške industrije. K tem

večjim pa je treba prišteti še najmanj 120.000 manjših.

Naslednja tabela nam pojasni razmerje gospodarskih panog v Rusiji iz leta 1910.

Opomba: Št. 1. ime pokrajine, 2. poljedelstvo, 3. živinoreja, 4. industrija, 5. trgovina.

	1	2	3	4	5
Evr. Rusija	74%	0,75%	7,95%	3,90%	
Poljska	55%	1,19%	14,00%	7,00%	
Kavkazija	75%	3,58%	5,00%	3,50%	
Sibirija	69%	8,50%	4,50%	2,30%	
Osr. Azija	45%	37,00%	5,70%	3,70%	

Denarni promet je oskrbovala ruska državna banka z okoli 120 podružnicami. 7000 državnih, občinskih in poštinih hranilnic je imelo pet milijonov vlagateljev s tremi milijardami rubljev prihrankov. Plemiška agrarna banka in kmetijska banka sta posredovali prodajo zemljišč. 50 hipotekarnih bank je kmetom izposodilo pet milijard rubljev posojil. 40 delniških bank je razpolagalo z najmanj 5 milijardami. Zunanji dolgovi pa so močno narasli.

Narodova izobrazba je bila vedno neznatna, rahle znake napredka bi opazili le pri plemstvu in mestnem prebivalstvu.

V državi je bilo 9 vseučilišč, 500 gimnazij, 230 progimnazij, 150 realk, 190 učiteljskih, nekaj višjih deklinskih šol, vojnih, tehničnih šol in semenišč ter 50.000 ljudskih šol, ki jih je vzdrževala država, ter 45.000 cerkva. Število analfabetov je nihalo med 80 in 90% na vasi, 40% v večjih krajih. Leta 1914 je bilo polovico vo-

jaških novincev nepismenih. V mestih najdemo zapadno civilizacijo, v notranjosti sicer versko jasnost pravoslavne krščanstva, komaj pa sled evropske kulture. Država nosi največjo odgovornost na teh žalostnih dejstvih. Leta 1914 je od 3 milijard rubljev izdatkov določila za šolstvo komaj 40 milijonov, torej niti 1.5%.

Rusija je bila neomejena, dedna monarhija. Car je imel najvišjo zakonodajno, izvršilno in sodno oblast v svetnih in cerkvenih zadevah. Nazival se je »Samovladar vseh Rusov«. Državni svet ga je podpiral z zakonodajo, finančno upravo in v diplomatskih poslih, sveti Sinod v cerkvenih stvareh.

Od leta 1906 so bile pravice carja nekoliko okrnjene.

Za odobrenje državnih zakonov je bilo treba obeh enakopravnih zbornic. Druga zbornica, дума, je obstajala iz 600 poslancev, voljenih za dobo petih let. Prva zbornica, državni svet, je štela 196 članov. Polovico jih je imenoval car, druga polovica pa je bila voljena, in sicer iz vsakega gubernata evropske Rusije po eden, šest iz svetega Sinoda in akademije znanosti, 12 iz težke industrije, 18 iz plemstva in 6 iz vrst poljskih veleposestnikov.

Carju je pri izvrševanju državne oblasti stalo ob strani 149 senatorjev, 11 ministrov in 27 ravnateljev, vrhutega še več članov svetega Sinoda in 25 državnih tajnikov.

Upravno je bila Rusija razdeljena v 78 civilnih gubernij in 8 državnih glavarstev, 816 okrožij in 18000 okrajev.

V velikem delu države so bila uvedena tako zvana »zemstva«, t. j. samoupravna telesa. Okrajna zemstva so bila podrejena gubernijskim zemstvom. Obojna pa so se največkrat nahajala v najostrejši opoziciji do nazađnjaške vladne politike.

2. RUSKA CERKEV.

Ruski narod je bil okoli leta 950 pridobljen za krščanstvo. Sveti apostol Andrej naj bi bil na neki gori blizu Kijeva zasadil križ v ruska tla. To pa spada med legende, kakor vse, kar je znanega o delovanju misijonarjev prvih treh stoletij. Pač pa sta sredi 9. stoletja sveta slovanska apostola Ciril in Metod započela s spreobrnitvijo Rusov, uvedla slovanski jezik v bogoslužje ter tako hitreje stopila v stik z narodom. Vsekakor so ob koncu prvega tisočletja obstajale v Kijevu številne cerkve. Leta 957 je kneginja Olga prejela sveti krst. Cesar Oto I. ji je poslal latin-skih misijonarjev. Za vlade njenega vnuka Vladimirja je ves narod sprejel krščansko vero, kar se je izvršilo tem hitreje, ko so se tudi knezi dali krstiti. Kijveskega škofa je vedno posvetil carigradski patrijarh, zato pa so bili prvi ruski kristjani rimsko-katoliške vere. Ko se je Carigrad ločil od cerkvenega edinstva, je to tudi v Rusiji imelo posledice. Popoln razkol med rimsko in rusko cerkvijo pa je nastal l. 1110. Mnogi papeži so skušali doseči zedinjenje, imeli pa so le kratkotrajen uspeh.

(Dalje prihodnjič.)

Z delavskih bariš

Iz centrale

Vse podružnice in krajevne organizacije prosimo, da nam čimprej odgovore na okrožnico, ki so jo te dni prejele. Odgovorite točno in kratko na vsa vprašanja! Stvar je nujna, ker čas neizprosno hiti dalje.

KRAJEVNIM ORGANIZACIJAM!

Vse krajevne organizacije prosimo, da nam pošljejo za svoj okoliš imena onih prijateljev našega pokreta, o katerih mislijo, da naj jim pošljamo »Slovenskega delavca«.

Ljubljana

Podružnica usnjarskega delavstva tovarne »Indus«

Odlikovani delavci. V naši tovarni smo v soboto, dne 30. pr. m. doživeli redek jubilej. Slavila sta 40letnico nepretrganega dela g. Pečan, poslovođa, in naš tovariš, usnjar g. Bajd Ivan.

Ob navzočnosti tovarniškega ravnatelja g. dr. Ing. Ribariča ter vsega delavstva jima je izročil mestni župan g. dr. Adlešič zlati kolajni za državljanske zasluge.

G. župan dr. Adlešič je imel na oba odlikovanca lep nagovor, enako g. ravnatelj dr. Ing. Ribarič ter ključavničar Posega Anton, ki je govoril v imenu delavstva. Obema odlikovancema tudi mi iskreno čestitamo in jima kličemo: »Bog vaju živi še mnoga leta!«

Za skupno delo. Ni še dolgo, ko smo v naši tovarni ustanovili podružnico ZZD. Dotlej so pri nas paševali rdečkarji. Nasprotovanje naših rdečih tovarišev in različne neresnične govorice so nam zgovoren dokaz, da smo na pravi poti in da dobro delamo. Zaspenci niso nikomur nevarni! Nam očitajo, da za delavstvo ničesar nismo storili. Le zakaj se jim sedaj mudi? Popreje pa, ko so bili sami neomejeni gospodarji, niso ničesar izvajali. Namesto, da naše tovariše šikanirajo in čez ZZD zabavljajo, naj raje z nami solidarno nastopijo.

Sami brez nas tudi ne bodo mogli doseči tistih uspehov kakor pa, ako bodo složno z nami nastopali. Naj svoje frontarstvo tukaj pokažejo, ko gre za prospeh vsega delavstva.

Vse one tovariše pa, ki še niso organizirani, vabimo, da se vpišejo v našo organizacijo.

Čim več nas bo, tem več bomo za skupne koristi tudi izbili.

Slaščičarji, Ljubljana

Tudi v naši skupini je organizacijsko delo v poletnih mesecih mirovalo; kajti nekateri tovariši so bili ta čas v letoviških krajih na seziji zaposleni, drugi na dopustih, ostali pa smo letenski čas po svoje pretolkli. Sedaj je pa zanimanje za stanovska vprašanja tudi pri nas oživel. Zato smo pričeli z rednimi sestanki. Na prvem sestanku nam je zastopnik centrale nanizal nekaj novih smernic in nam vlil bodrila za nadaljnje strokovno delo. Tovaršica Rozi Sešel je ta večer pričela s teorijo slaščičarske obrti. Na naslednjih sestankih, ki bodo vsakih štirinajst dni, ali če bo treba tudi vsak teden, bo imenovana tov. s tvarino nadaljevala. Pridružil se ji bo tudi tov. Lenček Janko, ki bo govoril o medicarstvu in svečarstvu. Oba dva se bosta potrudila, da bosta strokovnim tovarišem razlagala recepte in metode iz književnih del, katera stojijo na točasnih višini in obširno obdelujejo slaščičarsko umetnost.

Tovariši! Če nam bo samo to in nič drugega nudila organizacija, je to veliko delo, za katerega je treba nemalo poštrevnosti.

Tovariše, kateri se zadnjega sestanka niso udeležili, opozarjamo, da bomo na prihodnjem večeru, ki bo 11. t. m., s programom pričeli točno ob osmih. Zato bodite točni!

Splošna skupina

Poročil se je v nedeljo 31. oktobra član prvega odbora ZZD tovariš Zajc Rafael z gđc. Tereziko Kovič. Priči sta bila znana socialna in prosvetna delavca tovariša: Smersu Rudolf in Sitar Lojze. Našemu agilnemu članu iskreno čestitamo!

Sv. Lovrenc na Pohorju

Sklenitev kolektivne pogodbe. Po večmesečnih pripravah je naša organizacija pripravila podjetje Kieffer, tovarna kos in srpov, da je pristopilo k pogajanju za sklenitev kolektivne pogodbe. Naša organizacija je izdelala samostojen načrt, na podlagi katerega je hotela s socialistično organizacijo »Savezom metalnih radnika Jugoslavije« staviti skupen predlog kolektivne pogodbe. Po večkratnih poizkusih, da bi prišlo do take sestave skupnega predloga, je to prizadevanje bilo brezuspešno. SMRJ ni hotel za tak skupen nastop slišati. Tako smo bili primorani iti po svoji poti v svesti si, da se bomo borili na dveh frontah proti zastopnikom podjetja na eni, in proti zastopnikom socialistične organizacije na drugi strani. Skrajna previdnost je bila potrebna za ta pogajanja, ker nismo poznali kart, s katerimi bodo igrali socialisti.

Dopise za upravo ali za uredništvo »Slovenskega delavca« pošiljajte na posebnem listu, čeprav v skupni kuverti z drugimi dopisi na našo centralo. Dopisi, ki naj bi bili priobčeni v listu, naj bodo, če mogoče tipakni, če pa to ni mogoče, pa razločno pisani s črnilom. Prosimo, da dopisnike, da vpslane dopise pišejo samo na eno stran papirja.

Vsem tistim, ki se zanimajo za slike s plenarne seje, sporočamo, da ima centrala slike v zalogi po ceni din 5.— za komad. Denar za naročene slike nakažite z mesečnim obračunom.

tivne pogodbe. Po večkratnih poizkusih, da bi prišlo do take sestave skupnega predloga, je to prizadevanje bilo brezuspešno. SMRJ ni hotel za tak skupen nastop slišati. Tako smo bili primorani iti po svoji poti v svesti si, da se bomo borili na dveh frontah proti zastopnikom podjetja na eni, in proti zastopnikom socialistične organizacije na drugi strani. Skrajna previdnost je bila potrebna za ta pogajanja, ker nismo poznali kart, s katerimi bodo igrali socialisti.

Pogajanja so se vršila v soboto, dne 31. oktobra 1937 v hotelu »Orel« v Mariboru. Podjetje so zastopali gg.: dr. Maix z Dunaja, Kvac in obratovodja Vilheimer, Zvezo industrijcev dr. Golia, Delavsko zbornico Čeh, Zvezo združenih delavcev tov. Pirihi Milko, Vrenčur, Vimer, SMRJ pa Vidovič.

Kot osnova se je pri pogajanjih vzel predlog, ki ga je stavilo podjetje. Točno se je definiralo vprašanje delovnega časa, nadur, praznikov, obratnih zaupnikov, delavskih organizacij, dopustov, sprejemov in odpustov, veljavnosti kolektivne pogodbe in mezd.

Podjetje je racionaliziralo v teku tega leta obrat tako, da bo po mnenju strokovnjakov mogoča nekoliko višja storitev. Sprejeto je bilo, da se storitev zviša za 2,4%, dočim se zvišajo plače za približno 10%. Sicer še davno ni dosežena ona meja, pri kateri bo delo pravično plačano, vendar je to prvi uspeh, ki bi bil še večji, ako bi delavske organizacije enotno nastopale.

Z vso gotovostjo lahko trdimo, da danes še ne bi bilo kolektivne pogodbe, če bi vso stvar vodili samo rdeči in ne bi vmes odločno posegla ZZD, ki je uvedla poravnalo postopanje in s tem razčistila položaj. Za rdečkarje pa je vsekakor ta postopek značilen. Povsod ponujajo roko in jim je vedno na jeziku skupnost. V praksi pa uganjajo hinavščino in čestokrat tudi demagogijo na račun delavstva.

Breznica

Vožnja z avtobusi na delo. Poročali smo že, da je naša organizacija vložila prošnjo na KID, naj bi prispevala gmotne mesečne podpore za izvedbo avtobusne vožnje delavstva, ki prihaja v tovarno z Breznice, Begunj, Lesc in Mošenj. KID je razumela to našo prošnjo in se je postavila na stališče, da je treba preurediti železniške zveze in uvesti nekaj motornih vlakov. Po »Tovarniškem vestniku« je razposlala med delavstvo vprašalne pole za izboljšanje železniških zvez. Delavci so se prijavili za vožnjo po železnici in sicer vsega skupaj 420 mož. Iz Kranja do Jesenice iz vseh postaj bi se vozilo 68 delavcev, iz Boh. Bistrice do Jesenice 187 delavcev, iz Rateč do Jesenice 65 delavcev. Iz tega je razvidno, da se je za naš kraj in okolico prijavilo zelo malo delavcev. Vzrok temu je, ker ima pretežna večina še dolgo pešhojo do železniških postaj. Železniška direkcija bi se tudi najbrž ne ozirala na tako malo število prijavitelcev, če ne bo KID k temu nič prispevala.

Na vsak način je treba rešiti vprašanje delavstva, ki prihaja na delo v tovarno iz več ur oddaljenih krajev. Bliza se zima in z njo slabo vreme, vožnja z kolesi bo vedno napornejša in delavec bo že utrujen prišel na delo. Uvesti bo treba avtobusno zvezo, pri tem pa apeliramo na vodstvo KID, da ona delavstvu pri tem prikaže na pomoč, ker je to tudi v njenem interesu. Nekateri so mnenja, naj bi KID avtobuse sama nabavila, delavci pa bi odplačevali mesečno za vožnjo in za avtobuse. Drugi zopet mislijo, da bi KID plačala vsaj šoferja ali pa dala zastoj benzin.

Pričakujemo tudi od drugih strokovnih organizacij, ki delujejo na področju delavstva KID, da nas pri naših hotenjih podpirajo, ker gre za dobrobit vsega podeželskega delavstva.

Gradbena posojila. Za sezidanje stanovaljskih hiš je KID dajala svojemu delavstvu v naši občini in okolici gradbena posojila, a je s tem sedaj kar naenkrat prenehala, ker je vodstvo KID mnenja, da je

pri nas na razpolago dosti dobrih stanovanj. Ker že na ponovna pojasnjevanja, da pri nas primanjkuje dobrih, kakor tudi slabih stanovanj, nismo pri KID uspeli, smo se radi tega, ker hočemo vsemu delavstvu dobro, obrnili na merodajna mesta za primerne izjave in smo jih predložili KID s prošnjo, naj jih upošteva in prične ponovno izdajati gradbena posojila. Največje stanovanjske težkoče so nastale v letošnjem letu, ko je mnogo delavcev dobilo zaposlitev pri KID in si s tem ustanovilo lastno ognjišče. Nekatere družine prebivajo v vlažnih kletih in prezebajo celo v odprtih šupah. Zato je nujno potrebna gradnja novih stanovanjskih hiš, ker bodo drugače pri delavcih, ki bivajo v slabih stanovanjih, pričele razsajati različne bolezni.

Sprejemi pri KID se polagoma nadaljujejo in funkcionarji organizacije imajo vsak dan polne roke dela s prošilci za delo pri KID. Dosedaj se nam je posrečilo spraviti v tovarno še kar precej delavcev, vendar se zadnji čas opaža, da so organizacije podpisnice kolektivne pogodbe premalo upoštevale z ozirom na svoječasno dani obljubljeni količnik.

Članarina. S plačevanjem članarine so nekateri zaostali za par mesecev. Zaradi teh zamudnikov ni mogoče pravočasno odposlati obračuna centrali. Vedite, da brez članarine organizacija ne more uspevati. Pričakujemo, da do nedelje 7. t. m. prav vsi do zadnjega poravnate zaostanek na članarini, če želite biti še med nami. Vsako nedeljo in vsak praznik je po 10. sveti maši odprta naša pisarna v Prosvetnem domu.

Gorje pri Bledu

Ustanovni občni zbor. Vse delavce naše fare vabimo na ustanovni občni zbor Strokovne organizacije delavcev ZZD v Gorjah. Občni zbor se bo vršil v nedeljo, dne 7. novembra 1937 ob 4. uri popoldne v dvorani gorjanskega doma.

Tovariši delavci! Pokažite, da ste zavedni in da razumete sedanji čas. Vsi na občni zbor in v organizacijo ZZD.

Polzela

List »Slovenski delavec« se je med našimi člani in prijatelji že kar udomačil. Našega pokreta brez »Slovenskega delavca« si že ne moremo misliti. List piše za naše potrebe in nas s svojimi načelnimi članki vzpodbuja k pravemu katoliškemu delavskemu organizacijskemu delu, v svojih poročilih pa nas seznaja z delom našega pokreta po vsej naši Sloveniji. Če kdo lista doslej pomotoma še ni prejel, naj se javi pri tajniku Korber Avgustu. V bodoče, ko bo vsa stvar še bolj ustaljena, pa se take morebitne neprilike ne bodo pojavljale.

Velenje

Reklama za naš tisk. Pri nas je za naše novo glasilo »Slovenski delavec« nastalo veliko zanimanje. Priglasilo se je celo mnogo več naročnikov, kakor pa ima naša podružnica članov. To dokazuje, na kakšni višini stoji naš časopis in da se delavcu res izplača prečitati ga. Nasprotnikom seveda to ni všeč ter zato ZZD in njeno glasilo srdito napadajo. Mi se za take napade ne zmenimo in se moramo nasprotnikom samo zahvaliti, da s svojim vpitjem za naš list kar zastoj delajo tako veliko reklamo.

Za boljšo kolektivno pogodbo. Veliko razočaranje pa smo doživeli s spremembo »Radnega ugovora« za vse državne rudnike v Jugoslaviji. Stvar se vleče v nedogled in še nič ne kaže, da bi se kaj kmalu končala. Skrajni čas je, da se vendar že enkrat sklene sporazum, ki pa mora biti mnogo in ne samo za par procentov boljši od prejšnjega. Ta zahteva ni nič pretirna, če le malo pogledamo bedne razmere rudarjev.

Konjice

Kolikor je nam delavcem v tovarni L. Laurich v Slov. Konjicah znano, je imela NSZ ustanovni občni zbor dne 24. oktobra 1937 v gostilni gosp. Avgusta Šormanu v Slov. Konjicah.

Čudno se nam zdi, da so takole prišli reševati gospodje interese delavstva. Dolgo časa so se pripravljali na ta slovesni trenutek, ko bodo lahko ustanovili svojo organizacijo. Temeljito so se lahko pripravljali, oziroma bi se morali pripravljati, pa so le na vse konce in kraje mešali štrene in kvarili delavstvu uspehe kljub temu, da niso imeli tam kaj iskati. Sedaj ko je ZZD uredila vse, kar se pač more v danih razmerah za delavstvo dobrega urediti, je NSZ imela svoj občni zbor kot da bi bila neznansko potrebna in da bi brez nje konjiško delavstvo izhajati ne moglo. Koliko bo takih, ki se bodo dali obesiti na NSZarski zvon, pa ne vemo. Pričakujemo vsaj, da jih ne bo mnogo med konjiškim delavstvom. Saj so le-ti imeli dolgo časa priliko opazovati, kako dela NSZ in kakšnih sredstev se poslužuje.

PO SVETU

Zadnjo opozicijsko stranko, katoliški centrum je razpustil v Gdanskem predsednik gdanskega senata Greisser. Tako je postala narodno socialistična stranka gospodar Gdanskega.

Madrida ne bo osvojilo orožje, ker ga ne bo treba, je dejal general de Liano. Sam bo padel v roke nacionalistov, ko bodo izvojevale zmage na drugih frontah.

Japonske rodoljubne in prosvetne organizacije pripravljajo veliko slavnost prve obletnice japonsko-nemške pogodbe proti komunizmu. Na zborovanju bodo govorili predsednik vlade princ Konoje, za tem bosta govorila po radiu Hitler in Mussolini.

Pripravlja se podpis japonsko-italijanske protiboljševiške pogodbe. Zunanji minister Hirota bo zahteval, da se ta načrt sprejme dne 2. nov. na ministrski seji. Pogodba bo stopila v veljavo na obletnico podpisa pogodbe med Nemčijo in Japonsko, dne 25. t. m.

V Madridu više, po časopisnih poročilih, raz nekaterih hiš bele, druge pa tudi rdeče-rumene, nacionalistične zastave. K nacionalistom prehaajo znatne republikanske vojaške sile.

Nacionalisti so v zasedenem Gijonu našli spise, ki dokazujejo, da so v Asturiji postrelili rdeči 10.000 ljudi. Nacionalistom je padel v roke plen 21 tankov, 68 topov, 350 strojnica in 150 lahkih strojnica.

Predsednik londonskega kasacijskega sodišča je zavrnil negušovo pritožbo čes, da neguš ne more več nastopati kot abesinski cesar, ker je Anglija že dejansko priznala zasedbo Abesinije.

Van Zeeland je odstopil s svojo vlado, da se bo lahko neovirano branil pred očitki, da je tudi on eden izmed tistih, ki so z židi olajšali blagajno belgijske narodne banke za težke milijone.

Z vladnim načrtom o malenkostnem zvišanju plač ni zadovoljno francosko državno uradništvo. Strokovne organizacije prirejajo protestna zborovanja. Na vsak način zahtevajo 150 frankov draginske doklade na vsakega družinskega člana, sicer groze s stavko.

Angleži poganjajo v zrak hiše upornim Indijcem, katerih vstaja se ne da nikakor zadušiti.

Temnozeleni hlače in bele srajce bo nosila poljska nacionalistična mladina, katero organizira polkovnik Koc.

Z belgijsko županjo politiko se strinjajo tudi reksisti, o čemer priča izjava enega njihovih voditeljev, grofa de Gruneja. Ta je pohvalil sporazum med Belgijo in Nemčijo, ki govori o jamstvu za belgijsko nevtralnost.

6 milijonov ton krompirja več kakor lani je pridelala letos Nemčija. Tako so letos pridelali v Nemčiji 52 milijonov in pol stotov krompirja, kar se je prvokrat zgodilo po svetovni vojni.

Pogrešanega Levanevskega iščejo štiri ruska letala pod poveljstvom svetovno znanega letalca Čuhnovskega.

S ponarejenimi listinami in prodajo kokaina se je bavila nekada dunajska družba. Policija jo je po daljšem iskanju odkrila.

Za habsburško nadvojvodinjo Adelajdo pride na Dunaj še nadvojvoda Albreht. Ta zbiranja na Dunaju najbrže pomenijo, da se bodo pričele temeljite akcije za obnovitev habsburške dinastije.

Policija je pretelepla nekaj poslancev čeških Nemcev v Teplicah. Voditelj stranke čeških Nemcev Henlein je poslal vsem časopisom odprto pismo, naslovljeno na predsednika republike, zaradi dogodkov v Teplicah. Policija je pismo zaplenila.

Rdeči rabelj Bela Kun je obtožen zaradi »izdajstva boljševiške revolucije na Madžarskem«. Okrožnica mu tudi očita, da je pripravil atentat tudi na Stalina. Stalin je izvedel, da se Bela Kun pogajal leta 1919 z madžarskimi protirevolucijskimi narji in je zapustil svoje mesto pod pogojem, da lahko pobegne. Bela Kun je bil vedno plašljivec in obenem tudi velik krvolok, za kar je dobil ime »rdeči rabelj«.

Tudi Dimitrov, ki je zagovarjal Kuna, je padel pri Stalinu v nemilost.

Mi delavci, včlanjeni v ZZD smo si postavili za svoj cilj, združitev vsega konjiškega delavstva, da si priborimo, kar nam dovoljuje zakon in kar nam gre po človeških in božjih pravicah.

Ako nas stavkokazi in drugi delavstvu nenaklonjeni ljudje grdo gledajo, jim ne bomo štelii v zlo. Bolj dosledno pa bi bilo, da bi tudi ne sprejemali ugodnosti, ki smo jim jih priborili mi.

Neki gospod se je pritoževal, da so minimalne mezde premajhne, da se mora delavski zaslužek izboljšati za toliko, da bo vsak delavec lahko živel. Zato pa vprašamo tega gospoda z druge strani kako to, da pustijo potem tovarno »Alfo« tako zapuščeno, če so taki borci za delavske pravice. Prav iz tega se vidi, da se samo radi tega zaletavajo v tovarno usnja, da bi uničili ZZD, tam pa, kjer bi bila pomoč potrebna, se ne stori ničesar. Torej najprej nekaj storite, potem šele se hvalite.

Mladina ZZZ

Pomagajmo vajencem!

Danes se v vseh delavskih organizacijah in časopisih mnogo govori in piše o delavstvu, njihovem delu in trpljenju in o slabih razmerah. Nikdar ali pa le redkokdaj se omenjajo tisti, ki bodo tudi enkrat delavci, ki trpijo še več kakor odrasli delavci, pa poleg tega se še braniti ne morejo. To so naši vajenci. Za vse se dela, na vajence se spomni le malokdo in še takrat samo mimogrede. Še manj pa se kdo potruditi, da bi jim zboljšal položaj, da bi jim tudi dejansko kaj pomagal. Zato ni čudno, če so vajenci vedno in povsod izkoriščani tako, da skoro v vseh slučajih velja izrek, da vajenci s svojim delom mojstru vse pomočnike plačajo. Dogajajo se primeri, ko vajenci mladoletni, ne da bi se upošteval obrtni zakon in zakon o zaščiti delavcev, delajo ponoči in podnevi po 14—16 ur na dan brez vsakega urejenega delovnega časa in to v veliki večini za — nič. Toda to ni morda samo na deželi ali v manjših krajih. Tega je mnogo

in mnogo preveč tudi tukaj v Ljubljani. So mojstri, ki se štejejo celo za katoliške in hočejo povsod veljati kot socialni, a kar se tiče vajencev, niso nič boljši od drugih. To meče slabo luč na nas vse in radi tega je v interesu vseh, da take stvari prenehajo. Predvsem pa mora za vajence veljati nedelja kot dan počitka. To se najpogosteje krši. Dalje se ne smejo vajenci uporabljati za vsa dela, tudi za taka, ki prav nič ne spadajo k učnemu programu vajenca. Surovo postopanje je zelo pogosto in razširjeno celo pri mojstrih, ki se smatrajo za zgledne. To bo moralo popolnoma prenehati. Tudi za to se bo morala boriti, kakor za vse drugo, strokovna organizacija. ZZZD bo napela vse sile, da se tem najmlajšim delavcem pomaga na najhitrejši način, predvsem pa, da se bo izvajala vsaj sedanja socialna zakonodaja, kolikor se tiče vajencev.

Kakor smo že zgoraj omenili, mnogo je takih primerov tudi v Ljubljani in če se tukaj ne bo napravil pravočasno red, bomo prišli z imeni na dan.

DOPISI

P. J. L.—a. Iz tvojih besed se mi zdi, da zveni nekaka malodušnost. Časa nimam, praviš. Verjamem. Toda za tako delo moraš najti čas. Če drugače ne gre, se s tovariši domeni, da te nadomeste. Nikoli pa ne daj, da bi dogovor padel v vodo. Bodi fant na svojem mestu. Pozdrav!

M. V. ?... Načrti so kar lepi. A glej, da ne bo pri načrtih ostalo. Kar si sklenil, tudi izvedi. Saj veš, da je peklen postlan z nikdar izpeljanimi dobrimi sklepi.

Zapisana pravica

O delavskih zaupnikih

(J. R., M.) Naloge, katere so poverjene delavskim zaupnikom, so za pomožno delovno osebo, zaposleno v posameznem podjetju, tako važne, da je po zakonu določena doba enoletnega trajanja mandata vsekakor prekratko odmerjena. To je razvidno tudi iz tega, da že zakon sam dopušča možnost ponovne izvolitve osebe, ki je že izvrševala ta mandat v prejšnjem koledarskem letu. Zato ne gre, da bi se delavski zaupniki menjavali vsako leto, temveč naj se vedno ob vsakih volitvah skuša doseči, da bo stari delavski zaupnik ponovno izvoljen. To pa seveda le, če se je izkazal za sposobnega pri poverjenih nalogah. Upoštevati je namreč treba, da v kratki dobi, ki jo določa zakon za trajanje mandata delavskega zaupnika, ta zaupnik komaj more spoznati vse razmere v podjetju, zlasti, če je to večjega obsega. Komaj pa se do dobra spozna v njih in je ravno na vrsti, da začne pravilno in vestno izvajati svoje naloge, pa mora svoje mesto prepustiti drugemu. Stvar se zopet prične znova. Zato naj glede vseh delavskih zaupnikov velja načelo, da naj mandat zaupnika velja čim dalje mogoče. Le v takih slučajih bodo zaupniki zamogli točno izpolnjevati po zakonu jim poverjene naloge. Te naloge pa niso niti lahke niti hvalne. Omejimo se samo na eno izmed njih. Tako je poverjeno delavskemu zaupniku tudi to, da stremi za tem, da se strogo uporablja vse odredbe, ki jih predpisujejo zakonodajna in administrativna oblastva glede delovnega časa, zdravja, življenja in zavarovanja. Skrbeti mora tudi zato, da ga podpirajo pristojna oblastva v vseh vprašanjih, ki se tičejo upravljanja veljavnega zakonodajstva o zaščiti delavcev. Že iz te razlage sledi, da vršijo nekako službo policijskih organov določenih delavskih zaščitnih institucij.

Ravno ti predpisi pa so mnogobrojni tako, da jih skoro noben delodajalec danes ne izvaja v celoti. Ko tedaj vesten delavski zaupnik skuša take napake odpraviti, bodisi potom intervencij pri podjetniku samem, bodisi pri oblastvih, je očitno, da se ga skuša vsak delodajalec znebiti. Tu pa zaupniku priskoči na pomoč zakon o zaščiti delavcev. Določa namreč, da zaupnik delodajalec radi njegovega pravičnega izvrševanja dolžnosti ne sme odpustiti, niti preganjati.

Spričo takih zakonitih določil je tedaj razmotriti vaš spor, nastal med vami in podjetnikom radi neupravičenega odpusta. V vašem podjetju se je, kakor pravite, razpasla navada, da je podjetje delavce vsled pomanjkanja dela pošiljalo na brezplačni dopust. Vi pa ste tako početje javili pristojni inspekciji dela, naker je bilo podjetje kaznovano z denarno globo. Od dneva vaše izvolitve delavskim zaupnikom pa je minilo komaj par mesecev ter se vam vsled tega ne more odpovedati zaposlitve. Zato pa je podjetje ubralo drugo pot. Odpovedalo je radi pomanjkanja dela vsem delavcem na zakoniti in pravni rok s takojšnjo prekinitevjo dela. Istočasno pa je podjetnik izjavil, da bo čez kak mesec dni, ko bo zopet dobil dela, vzel nazaj vse one delavce, ki ne bodo zahtevali plačila za teh 14 dni. Nekateri delavci so zahtevali knjižice in plačilo, drugi, med katerimi ste bili tudi vi, pa so bili zadovoljni s tem, da bodo čakali. Kljub vaši izjavi pa vam je podjetnik izročil delavsko knjižico in plačal za 14 dni, rekoč, da ste odpušteni in vas ne sprejme nazaj v delo. Niste pa na to pristali in ste tudi odklonili denar. Po preteku kakega meseca je podjetnik res sprejel nazaj vse one delavce, ki so bili voljni čakati na zopetni sprejem. Tudi vi ste se javili na delo, pa so vas zopet odklonili z istimi razlogi kot pri

ulica 1, Delavska zbornica.

Pravico pristopiti v organizacijo imajo vsi trgovski nameščenci (trgovski sotrudniki, poslovođe, skladiščarji, potniki, agenti, blagajničarke, fakturisti), dalje vsi zasebni nameščenci v industriji, obrti, poljedelstvu in gozdarstvu (obratovodje, delovodje, mojstri, pazniki, manipulant, žagovodje, predelavci, nadstrojniki, nadmonterji, zidarji in tesarski palirji, faktorji, upravitelji, oskrbniki, ekonomski), dalje vsi inteligenčni poklici, organisti ter vsi samoupravni nameščenci (občinski nameščenci, nameščenci socialnih zavodov itd.), vsi bančni in zavarovalni uradniki.

Vse informacije dobe imenovani pri navedenih podružnicah ali pri centrali in centralnem predsedniku tov. Smersu Rudolpu, Ljubljana, Miklošičeva cesta 20, (OUZD).

vič in je podjetnik še dejal, da vas ni primoran sprejeti nazaj. Da li ste upravičeni zahtevati škodo, odnosno odvisni zaslužek za oni čas, dokler ne poteče vaš mandat delavskega zaupnika?

Opisani postopek podjetnika je očitno vprizorjen zato, da vas kot neljubo osebo odstrani iz podjetja. Ker pa ste bili delavski zaupnik, vam ta postopek ne more biti v škodo in vas mora podjetnik odškodovati za vso škodo. S tem namreč, da ste bili vi med onimi delavci, ki niso zahtevali takojšnjega plačila za 14 dni in delavske knjižice, niste izstopili iz dela. Zato pa tudi vaš mandat delavskega zaupnika ni ugasnil. Podjetnika morajo torej zadeti vse posledice, ker je kršil določilo zakona, da se delavskih zaupnikov ne sme odpustiti niti preganjati radi pravičnega izvrševanja zaupniških dolžnosti.

BELEŽKE

Organizacija tiska

»Delavski list« z dne 29. oktobra t. l. govori o reakcionarnem tisku. »Delavski list« izdaja, kakor smo že v 3. številki »Slovenskega delavca« poročali, socialistični disident Leskovšek. O Leskovšku pa pravi socialistična Strokovna komisija po »Delav. listu«, »da je Leskovšek kot eksponent te skupine vršil za časa, ko je bil najvišji funkcionar v našem sindikalnem pokretu, razdiralno delo... takoj po izključitvi se je lotil javno razbijaškega dela...« »Delavski list« je glasilo obupanih, nekaj najidealnejših frazerjev brez linije in cilja...»

Tale Leskovškov list razdeli naše časopisje takole: »Mesto Jutra, Slovenca, Domoljuba, Straže v viharju, Domovine, Slovenskega delavca« (to so namreč po njegovem mnenju reakcionarni listi) morajo v delavsko in kmečko hišo Neodvisnost, Slovenska vas, Delavska politika, Ljudski glas, Naš kovinar, Slovenija, Sodobnost, Svoboda, Delavska pravica (podčrtali mi), Ljubljanski zvon ter drugi demokratični in delavski listi. Najbolj pa se zavzema seveda po oceni Strokovne komisije (rdeče strokovne organizacije) za svoj razbijaški »Delavski list«.

V tej zvezi si mi čestitam, da nas ni prišel med sebi enakovredne.

Zahvala »Delavski pravici«

»Delavski pravici« se za izredno pozornost, ki nam jo posveča posebno v zadnji številki, iskreno zahvaljujemo. Zelo ji mora ugajati »Slovenski delavec«, saj mu je posvetila kar četrtno številko. Nekateri odstavke je prinesla kar dobesedno.

Za popolno informacijo članstva JSZ in bralcev »Pravice« pa bo prav, če bi še tiste odstavke prinesla, ki jih je namenoma izpustila, da bi bila vsa resnica razprostrta, ne pa po merilih »pravice« utesnjena.

»Straža v viharju« mora dobro stražiti!

Napadi na list naših akademikov »Stražo v viharju« se v zadnjih časih čimdalje bolj množijo. Od desne do leve je vse proti njej. Kar po vrsti bi lahko našteali vse časopise, kar jih ni v strogo katoliškem taboru, kako so se zaleteli v naše stražarje. Za dnevnik so prišli tedniki. V zadnjih dneh sta se v napadih posebno odlikovala »Delavski list« in oči zavijajoča kranjska »Sobota«, za tema je pricapljal na koncu še brezvestniški jeseniški »Kovinar«. »Straža v viharju« torej dobro vrši svojo nalogo.

Senovo

Žrtev dela je postal 26. oktobra 1937 tovariš rudar Franc Glagovšek. Zdrav in mlad, komaj vojaščine prost, vesel, da je dobil delo pri rudniku na Reštanju, je šel v torek popoldne na popoldansko izmeno. S tovarišem Stankom Škobernetom sta izsipavala jalovino, pa je padel žični voziček njemu na glavo, da je bil takoj mrtev. Okolica sočustvuje z njegovo družino, čemur je bil najboljši dokaz njegov pogreb. Pokojni je bil vzoren krščanski mladenič, bil je cerkveni pevec v Koprivnici in je imel tudi mnogo smisla za druga društva. Gasilec kakor tudi tovariš rudarji so ga na njegovi zadnji poti spremlili v lepem številu tako, da Koprivnica že dolgo ni videla takega pogreba. Pred hišo je igrala Delavska godba žalostinko, nato pa se je v lepih besedah od njega poslovil naš stari tovariš rudar Ajdenik Andrej. V Koprivnici pa se je poslovil od njega v zelo ganljivih besedah g. župnik, v imenu gasilcev pa tajnik Gasilske čete Mali Kamen tovariš Kunej. Rudniško ravnateljstvo je z napisom »Svojememu marljivemu delavcu« dalo lep venec, kakor tudi ostala društva.

Res žalostno je, da tako mlado življenje na tako žalosten način zapusti svoje drage. Bil je to zopet nov slučaj smrtno nesreče, ki dokazuje, kako nevarno je delo rudarjev in kako je rudar bolj kot kdo drugi potreben, da se mu pomaga.

DROBNE DOMAČE

Za dva milijona dinarjev je prosvetnemu ministru dovolil ministrski svet za zgradbo poslopja kemičnega instituta v Ljubljani.

Pred senatom okrožnega sodišča v Celju se je zagovarjal Pačnik Pongrac in njegov sin France, ki je po nagovarjanju in pret-njah očeta, da ga bo odgnal od hiše, če ne zažge, zažgal očetovo hišo v Završah pri Sv. Vidu nad Valdekom. Požig je bil storjen z namenom, da bi dobil zavarovalnino 18.000 din, za katero je bil zavarovan pri Vzajemni zavarovalnici v Ljubljani. Iz vse razprave je odsevalo grdo sovraštvo med očetom in sinom. Oče je bil obsojen na dve leti robije in 2.600.— din denarne globe, sin pa na eno leto in šest mesecev robije in na 300.— din denarne kazni. Pačnik Pongrac bo moral povrniti Vzajemni zavarovalnici 18.000.— din, ki mu jih je ta izplačala.

Kri vre »Jutru« in »Slovenskemu narodu« ter gospodom okrog njih, ker je bilo na seji za postavitev kraljevega spomenika v Ljubljani izglasovano, da bo spomenik, zgrajen po veličastni Plečnikovi zamisli, stal na kazinskem vrtu, za katerega se tako boje.

Slovenski katoliški akademiki so pri volitvah v Akademsko akcijo dokazali, da so najmočnejša skupina. Praznih komunističnih fraz siti komunistični akademiki so se pri volitvah pridružili nacionalistom.

Direktor zagrebškega OUZD dr. Modrič je moral zapustiti svoje mesto. Nadomešča ga profesor dr. Fischer toliko časa, dokler ne bo imenovan novi direktor.

V okolici Lučiške vasi pri Poljčanah so imeli v tem letu mnogo požarov. Nikakor niso mogli odkriti požigalca, dokler se ni izdal 17letni mizarski vajenec Ivan Cenc, ki je razpalagal z denarnimi vsotami, katere si ni pridobil na pošten način. Orožniki so ga zašišali, naker je vajenec odkril, da zažiga hiše po naročilu nekega zavarovalnega zastopnika, ki je hotel, da se ljudje zavarujejo za velike vsote pri njem oziroma pri njegovi firmi. Vajenec je dobil za vsak požig dvesto dinarjev, kar kaže, kako skrajno pokvarjeni so nekateri ljudje.

Žrtev avtomobila. Žrtev avtomobila je postal v Teharjih pri Celju 22letni Ivan Hraštnik. Avtomobil nekega celjskega podjetnika je podrl Hraštnika na tla, kjer je obležal z razbito lobanjo in dvakrat zlomljeno desno nogo.

Vlomljeno je bilo v šoli v Mokronogu. Vlomilci so odnesli šolskemu upravitelju Heglerju precej obleke in lovsko puško. Škode so naredili okoli 3000.— din.

Na Visokem v Poljanski dolini je poštni avtobus do smrti povozil posestnika Franca Varla iz Poljan, očeta petih nepreskrbljenih otrok. Na mostu, kjer ga je dohitel avtobus, se je Varl ozrl, zgubil ravnotežje in padel pod avtomobil, kjer je našel smrt.

V Kranju se bo osnovala velika lesna zadruga, sestavljena iz posestnikov velikih gozdov. Zadruga si bo postavila veliko žago. Sodelovalo pa bo poleg še 20 podeželskih žag.

Ustreljen je bil v Borovljah na Koroškem 26letni Miklavž Ropret, doma iz Velešovega pri Kranju, ki se je že dalje časa bavil s tihotapstvom. Pokojni je šel preko meje po saharin, obenem je vlomil s tovaršema v puškarno v Borovljah. Ker so bili oboroženi s puškami, jih je zasačil lovec Hugo Urbas, ki je mislil, da so divji lovci. Fantje se na zahtevo lovca niso marali legitimirati, pač pa so začeli na obeh straneh padati strelji. Mrtev se je zgrudil Miklavž Ropret, dočim sta bila njegova spremljevalca ranjena.

Ljubljanske trgovine so bile zaprte v četrtek popoldne in v petek ves dan v znak protesta proti novi uredbi o veleblagovnicah (Bata, Tata.)

Med delavskim shodom v Beogradu so govorniki ostro protestirali proti stalnemu podraževanju življenjskih potrebščin. Ugotovili so, da je to podraževanje navadna špekulacija, ki jo mora oblast zatreti.

Socijalni teden v Zagrebu. Katoliški Hrvati so imeli po zgledu francoskega socijalnega tedna letos v Zagrebu od 25. do 31. oktobra 1937 II. hrvaški socijalni teden, na katerem so iz vseh stališč obdelali vprašanje družine in iskali poti za rešitev tega problema. Osnovna misel vseh teh izjavanj je bila, da je družina osnovna enotica družabnega življenja, ki ima svojo samostojnost in pravice, neodvisne tudi od države in da je zdrav in trajen ploden razvoj družine možen edino na katoliških načelih, ki jih je podal papež Pij XI. v okrožnici »Casti connubii«. Cela prireditelj je odlično uspela.

List izdaja za konzorcij: Preželj Francé, Ljubljana. — Urejuje: Križman Andrej, kaplan, Jesenice. — Za uredništvo odgovorja: Pirih Milko, Ljubljana. — Za Mi-sijonsko tiskarno: Jožko Godina, Groblje.

NAŠI NAMEŠČENCI

Poziv vsem zasebnim, trgovskim in samoupravnim nameščencem!

Kakor za delavca, tako velja tudi za nameščenca pravilo: V organizaciji je rešitev. Zato pozivamo vse slovenske nameščenstvo, da se v obrambo lastnih koristi organizira v svoji stanovski in strokovni organizaciji, »Društvu združenih zasebnih in trgovskih nameščencev Slovenije«, centrala v Ljubljani, oziroma v njenih desetih podružnicah v Mariboru, Slovenjgradcu, Murski Soboti, Radovljici, Trzinu, Litiji, Trbovljah, Novem mestu in v Ljubljani (2 podružnici).

Naročajte in čitajte društveno glasilo »Bodočnost«, ki se smatra splošno za našo najboljšo strokovno revijo. Naroča se pri upravi »Bodočnosti« v Ljubljani, Čopova